

Лекція №2. Редакційно-видавничий процес.

План

1. Редакційно-видавничий процес як технологічний цикл
2. Етапи редакційно-видавничого процесу:
редакційний етап (творчий);
виробничий етап;
розповсюдження.

1. Редакційно-видавничий процес як технологічний цикл.

Виробничий цикл складається з видавничих і друкарських операцій, переміжних з творчими процесами.

Редакційно-видавничий процес - це комплекс взаємозв'язаних організаційно-управлінських, творчих, виробничих, інформаційних і маркетингових робіт, направлених на підготовку і розповсюдження видань.

Редакційно-видавничий процес умовно можна розділити на чотири етапи. Перший етап пов'язаний із створенням твору і плануванням роботи, другий - з підготовкою твору до видання, третій - з поліграфічним виконанням видання, четвертий - з книгорозповсюдженням.

Як технологічний цикл редакційно-видавничий процес включає наступні комплекси елементів:

- планування роботи (перспективне, поточне), участь в створенні літературного твору (пошук автора, допомога автору та ін.), оцінка твору, рішення питання про публікацію, оформлення юридичних документів;

- прийом авторського оригінала, видавниче рецензування, розробка концепції видання, доопрацювання твору автором, редагування твору, підготовка і редагування апарату, підготовка, комплектування і вичитування видавничого оригінала;

- розробка плану ілюстрацій, оформлення і поліграфічного виконання видання, редакційно-технічна підготовка видавничого оригінала, коректурні роботи, контроль за поліграфічним виконанням видання, затвердження сигнального ;

- пропаганда і реклама книги, роботи з розповсюдження тиражу.

Перераховані елементи редакційно-видавничого процесу мають місце при всіх способах підготовки матеріалів до видання та їх тиражуванні. Проте залежно від реальних виробничих ситуацій, а також від видів видавничих

оригіналів і використовуваних технічних засобів технологічний цикл певним чином трансформується: деякі види робіт поєднуються, міняються їх тимчасові параметри, функціональні обов'язки виконавців. Наприклад, при підготовці видань по оригіналах-макетах не буває коректурного обміну з друкарнею, при комп'ютерній верстці у видавництві виключається комплектування видавничого оригінала, а технічне редагування здійснюється не технічним редактором, а фахівцем у відповідній галузі.

2.1. Редакційний етап (творчий).

Початком першого етапу редакційно-видавничого процесу слід вважати складання тематичних планів. У видавничій практиці існує три види планів: перспективний, редакційно-підготовчих робіт і випуску літератури. Вони взаємозв'язані: на основі перспективного плану складається план редакційно-підготовчих робіт, на основі плану редакційно-підготовчих робіт - план випуску літератури.

Планування пов'язане з виявленням читацьких запитів і потреб, комплексною оцінкою виробничої ситуації у плані прогнозування в рішенні економічних проблем. Передбачаючи ввести в план яку-небудь позицію, редактор повинен уявляти майбутнє видання, його концепцію, оскільки вже тоді необхідно враховувати творчі і матеріально-технічні можливості видавництва, терміни випуску книги, її рентабельність.

На цьому етапі редактор займається підбором авторів і роботою з ними. Форми і методи роботи з авторами залежать від конкретної ситуації: написаний твір або автор ще працює над ним, потрібна йому допомога редактора чи ні.

Одержавши від автора оригінал твору, редактор дає його попередню оцінку, і при позитивному висновку у видавництві оформляють відповідні документи на видання твору. Комплект документів визначається статутом видавництва, видавничої фірми, будь-якої організації, що займається видавничою справою. Головним документом є видавничий договір, який укладають автор (його спадкоємець або правонаступник) і видавець. За договором автор або його спадкоємець передає видавництву твір для видання (перевидання) або автор зобов'язується створити і передати видавництву твір, а видавництво - випустити його в світ і виплатити автору (спадкоємцю) визначену грошову винагороду. У договорі за угодою сторін указуються терміни виконання робіт, перевидання, схвалення або відхилення твору, доопрацювання його автором і інші умови.

Оформленням юридичних документів завершується перший етап редакційно-видавничого процесу. З прийому авторського оригінала починається другий етап - власне редакційні роботи.

Авторський оригінал - оригінал створеного автором твору (творів), що включає всі необхідні компоненти (основний, додатковий і допоміжний тексти, оригінали ілюстрацій, підписи до них і т. д.) і що представляється автором видавцю для редакційно-видавничої обробки і випуску в світ.

Форми текстового оригінала різноманітні. Найбільш поширена форма - роздрук, тобто набраний і роздрукований за допомогою комп'ютера оригінал. Разом з роздруком звичайно представляється дискета або диск з електронним записом тексту.

При повторному виданні автор може, якщо передбачається набірне перевидання, представити у видавництво оригінал у вигляді так званого розклеювання. Це наклеєні на одну сторону листів папери стандартного формату сторінки попереднього видання у порядку їх нумерації в книзі. Розклеювання готується з двох розшитих, розібраних примірників попереднього видання. З одного наклеюють парні сторінки, з іншого - непарні.

В деяких випадках текстовий оригінал може бути рукописним. Це допускається для таких видань або їх частин, як твори на мовах, особливих графічних форм (наприклад, ієрогліфами), що користуються алфавітами, словники і допоміжні покажчики на картках, складні таблиці і т.п.

Вимоги до авторських оригіналів встановлюється діючими нормативними документами, наприклад державним стандартом, або визначаються у кожному конкретному випадку за угодою сторін.

На редакційному етапі виконуються всі роботи з підготовки твору і всіх доповнюючих його матеріалів до друку. Вони включають, по-перше, творчі для літератури і художньо-образотворчі процеси за оцінкою і вдосконаленням всіх матеріалів авторського оригінала і, по-друге, виробничі процеси по підготовці видавничого оригінала.

До творчих для літератури і художньо-образотворчих робіт відносяться: рецензування авторського оригінала, при необхідності доопрацювання його автором, редагування твору, підготовка і редагування елементів апарату, створення і редагування образотворчих матеріалів, що представляють елементи ілюстрації твору і оформлення видання (фотографії, малюнки, креслення, схеми та ін.).

Виробничі процеси на цьому етапі включають роботи, пов'язані із створенням видавничого оригінала необхідної матеріальної форми.

Видавничий оригінал - це авторський оригінал після його редакційно-видавничої обробки, доповнений оригіналами зовнішнього оформлення,

розмічений для поліграфічного виконання і супроводжуваний технічною специфікацією, в якій вказані техніко-технологічні параметри майбутнього видання, тобто це повний проект видання, яким керуються під час поліграфічного виконання. Вимоги до видавничих оригіналів встановлюється з урахуванням особливостей конкретного виду оригіналу і використовуваних технічних засобів за узгодженням з поліграфічним підприємством.

Закінчується другий етап редакційно-видавничого процесу вичитуванням видавничого оригінала.

Вичитування - це редакційно-технічна обробка всіх матеріалів видавничого оригінала при підготовці його до здачі в друкарню.

Завдання вичитування:

- усунути орфографічні і пунктуаційні помилки;
- досягти одноманітності (уніфікації) написання назв, прізвищ, скорочень, посилань і інших елементів тексту, а також одноманітності у формі представлення таблиць, формул, малюнків, підписів, елементів, що зв'язують текст твору і апарат видання;
- перевірити систему рубрикації, всіх шрифтових виділень, посилань, нумерацію розділів, таблиць, формул, малюнків тощо;
- пояснити працівникам друкарні елемент твору (букви, цифри, знаки) схожим зображенням або незрозумілі в якому-небудь відношенні (наприклад, верх і низ малюнка);
- звернути увагу редактора на відмічені фактичні, логічні і стилістичні погрішності.

Вичитування виконує коректор-вичитчик або редактор. Завершує вичитування редактор, що займався редагуванням твору. Він проглядає помітки вчитчика і вносить необхідну правку з поставлених питань. *(обробка автором свого тексту, правка-вичитка, правка-скорочення, правка-обробка, правка-переробка)*

2.2. Виробничий етап.

Наступний цикл робіт - виробничий. Він починається задачею видавничого оригінала у виробництво і закінчується отриманням тиражу видання. Виробничий цикл охоплює технічну підготовку видавничого оригінала до виробництва, здачу його в друкарню, контроль за виконанням всіх видавничих вказівок до друку, читання коректурних відтиснень,

підписання до друку, перевірку сигнального примірника і оформлення його на випуск в світ.

Завдання технічного редагування - підготувати видавничий оригінал для поліграфічного виконання видання.

Технічне редагування включає наступні роботи:

- технічну розмітку видавничого оригінала: по формату, шрифтам, і текстовим і рубрикаційним виділенням;
- вказівки друкарні по набору, верстці і друку видання, палітурним для брошурування роботам;
- заповнення видавничої специфікації, що визначає художньо-технічне оформлення і поліграфічне виконання видання;
- контроль за виконанням всіх вказівок видавництва по поліграфічному виконанню видання.

На виробничому етапі редакційно-видавничого процесу великий робіт припадає на коректуру.

Коректура як процес - це читання коректурних відтиснень і внесення в них виправлень для усунення різних помилок і недоліків, допущених при редакційній підготовці і наборі рукопису.

Коректурне відтиснення - це відтиснення з набору (або сторінка оригіналу-макету, або світлокопія при фотонаборі), виготовлене на коректурному верстаті на різних стадіях поліграфічного процесу. Залежно від стадії процесу розрізняють наступні види коректурних відтиснень: гранка, заборка, верстка, звірка, підписне коректурне відтиснення.

Мета коректури - привести набраний текст в повну відповідність з оригіналом і редакційно-технічними вказівками редакції.

Коректурні листи читають і вносять в них правку редактор, автор, технічний редактор, видавничий і друкарський коректори. У зв'язку з цим правка ділиться на видавничу і друкарську.

При роботі з коректурними відтисненнями використовуються коректурні знаки - умовні позначення для виправлення помилок і усунення технічних недоліків, замінюючи письмові словесні вказівки по виправленнях в наборі.

Робота з коректурами репродукційних друкарських форм полягає в звіренні пробних відтиснень з оригіналом.

Завершальною роботою на виробничому етапі є перевірка сигнального примірника. Сигнальними примірниками служать пробні примірники видання, що одержуються видавництвом від друкарні для перевірки якості видання і підписання його на випуск в світ. Після видавничого затвердження видання друкарня починає його тиражування.

2.3. Розповсюдження. На останньому етапі редакційно-видавничого процесу після виготовлення тиражу видавці займаються його розповсюдженням, для чого використовуються різноманітні методи пропаганди і реклами книги.